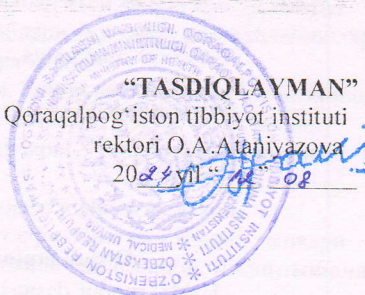

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVACIYA
VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
QORAQALPOG'ISTON TIBBIYOT INSTITUTI

Ro'yxatga olindi: № BD.24/4 - 2/p.11
2024 yil "12" 08

"TASDIQLAYMAN"
Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti
rektori O.A. Ataniyazova
2024 yil "12" 08

PATOLOGIK ANATOMIYA
MODUL DASTURI

Bilim sohasi:	900000	- Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi:	910000	- Sog'liqni saqlash
Ta'lim yo'nalishi:	60911100	- Xalq tabobati

NUKUS -2024

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	Kreditlar	
Fan/modul turi	2024/2025	III	4	
Majburiy	Ta'lim turi		Hafizadagi dars soatlari	
Fanning nomi		2		
Patologik anatomiya	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Laborat oriya mashg'ulotlari (soat)	Jami yuklama (soat)
	120	60	-	120

O'quv fanining dolzarbligi va o'liy kasbiy ta'limdagi o'рни.

Ushbu modul dasturi O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standart va bakalavriat ta'lim yo'nalishi talabalariga asoslangan holda tuzilgan. Ushbu dastur asosida zamonaviy redagirok texnologiyalarni o'qitish jarayoniga tadbir etib, talabani nazariy ma'lumotidan boshlab, ta'lim amaliy ko'nikmalarni bajarishga o'tgach va o'rtirilgan ko'nikmalarni zamonaviy tibbiy texnologiyalar orqali klinik amaliyot bilan uyg'unlashtirilgan holda mustaqil ravishda kasalliklarning etiologiya va patogenezini aniqlash uchun zamonaviy tibbiy texnologiyalar Dasturlarning maqsad va vazifalarini yechish uchun zamonaviy talaba patologiya modulidan olgan bilim va amaliy ko'nikmalarni klinik amaliyotda uyg'unlashtirib, ushbu talabalar uchun, mustaqil klinik fikrlash qobiliyatiga ega bo'lgan umumiy amaliyot shifokori bo'lib shakllanadi.

Mazkur modulga o'quv rejasidagi biologiya, odam anatomiyasi, postmal fiziologiya, biokimyo, modullar nazariy zamonaviy tibbiy xizmat qilisa, terariya, kardiologiya, urologiya, ginekologiya va boshqa klinik modullarga patologiya tashxisi nazariy zamonaviy tibbiy xizmat qilindi. Talaba patologiya modulini o'qishda biologiya, fiziologiya, genetika, postmal fiziologiya, biokimyo va boshqa modullardan ega bo'lgan bilimlarga asoslanadi.

Ushbu nazariy dastur modullarning tarixi va rivojlanish tendentsiyasi, ishtirokchi omillar, klassifikatsiyasi, ularning organizm bilan o'zaro munosabati, hamda bo'lgan umumiy amaliyot shifokorlarida kasalliklarning etiologik omillarini aniqlash, tashxis qo'yish va belgilarini asoslash uchun nazariy zamonaviy yaratib beradi, shuningdek, talabalarda klinik fikrlash ko'nikmasini shakllantiradi.

3. Asosiy kism 3.1.

Modulning mazmuni mashg'ulotlarni mavzulari va mazmuni, tashkil b'yncha umumiy k'rsatma va tavsiflar:

3- semestr: 1- mavzu. "Patologik anatomiy" Modulga kirish. Xujayra

alteratsiyasi. Patologiyaga kirish. Zararli ta'sirlar va stressga xujayra reaksiyasi. Differentsiatsiyalash va ushbu xujayra moslashuvi. Xujayra shikastlanishi sabablari. Xujayra shikastlanishi mexanizmlari. Xujayraning qaytar va qaytmalar shikastlanishi. Xujayralar shikastlanishi morfologiyasi va 5 nekroz. Apoptoz. Patologik kalfitsifikasiya. Xujayra karishi.

2- mavzu. Ydlitlanish va reparatsiya. Ytkir va surunkali ydlitlanish. Ydlitlanishning umumiy xarakteristikasi. Ytkir ydlitlanish. Ydlitlanishning kimoviy mekatorlari. Ytkir ydlitlanishning okibatlari.

3- mavzu. Ytkir ydlitlanishning morfologik mekatorlari. Ydlitlanishning sistemali efektlari. Pstet eki xaldan tashkari ydlitlanishning okibatlari. Surunkali ydlitlanish. Ydlitlanishning tizimli tavsiflari.

4- mavzu. Neoplaziya. Tavriflar. Nomenklatura. Ysmalar ush biologiyasi: xavfisiz va xavfli ysmalar. Epidemiologiya. Rakni molekulyar asoslari. Kanzerogen agentlar va ularni xujayralar bilan yzaro ta'siri.

5- mavzu. Kanzerogen agentlar va ularni xujayralar bilan yzaro ta'siri. Organizmi ysmaga qarshi himoya - ysmaga oida immunitet. Ysmalarni klinik xususiyatlari. Ysmalarni organizmga tavsiri.

3.2. Modulning amaliy mashg'ulotlarining mavzulari, tashkil etish b'yncha umumiy k'rsatma va tavsiflar:

Modul b'yncha mashg'ulotlar 50% nazariy (mavzu) va 50% amaliy kismdan iborat bo'lgan holda ytkaziladi.

Amaliy mashg'ulotning nazariy va amaliy kismi yzaro bog'liq holda ytkaziladi.

3.2.1. Amaliy mashg'ulotlarining mavzulari r'ynhati:

3- semestr

1- mavzu. Xujayra sog'lik va kasallikning struktur birligi. Patologiyaga kirish. Zararli ta'sirlar va stressga xujayra reaksiyasi. Differentsiatsiyalash va ushbu xujayra moslashuvi.

2- mavzu. Xujayraning qaytar va qaytmalar zararlaniishi. Xujayraning zararlaniishi va nobud b'ylishi: sabablari, rivojlanish mexanizmi, morfologiyasi. Apoptoz. Xujayra karishi.

3- mavzu. Ydlitlanish va reparatsiya. Ydlitlanishning tavrifi va umumiy nomon b'ylishi. Ytkir ydlitlanishi. 6

4- mavzu. Surunkali ydlitlanish. Ydlitlanishning tizimli tavsiflari.

Хужайра репарацияси.

5-маву. Гемодинамика бузилгани, тромбозмобилик касалликлари ва шок. Гиперемия ва лимфаниш.

6-маву. Кон кетиш. Тромбоз. Эмболия. Инфаркт. Шок.

7-маву. Неоплазия. Канцерогенезни молекуляр асослари. Ўсма ўсиши агентлари ва уларнинг хужайралар билан ўзаро таъсири. Ўсманнинг клиник хусусиятлари. Ўсманнинг организмга таъсири.

8-маву. Вирусли инфекциялари (Ковид-19, кизамик, тепки, герпес вируси инфекцияси, цитомегаловирус инфекцияси).

9-маву. Бактериал инфекциялар (стафилококк ва стрептококк инфекциялари, дифтерия, менингококк инфекцияси) Сид, сифилис.

10-маву. Овқатланиш ва ташқи муҳит таъсирлари билан боғлиқ бўлган касалликлари. Химик ва физик агентларнинг токсиклиги. Атроф муҳит ифлосланиши. Тамакининг таъсири. Алкоголнинг таъсири. Дори воситалари ва уларни суистеъмол қилиш натижасида зарарланиш. Озигланиш стишмовчилиги (авитаминоз).

11-маву. Кон томир патологияси. Томир аномалиялари. Гипертензия. Атеросклероз. Аневризмалар. Васкулитлар. Вена ва лимфа томирлари патологияси. Томир ўсмадари.

12-маву. Юрак патологияси. Туғма юрак касалликлари. Юрак ишемик касалликлари. Аритмиялар. Юрак гипертензив касаллиги. Юрак клапанлари касалликлари. Кардиомиопатиялар. Перикард касалликлари. Юрак ўсмадари.

13-маву. Лейкозлар. Лимфаденоитлар. Спленомегалия. Тимуснинг ривожланиш бузиллишлари. Тимус ўсмаси.

14-маву. Кизил кон таначалари касалликлари ва кон кетиш бузиллишлари. Анемия.

15-маву. Ўпка патологияси. Туғма аномалиялар. Ўтқир респиратор дистресс синдроми. Обструктив ва рестриктив касалликлари. Ўсмалар

3.2.2. Амалий машғулотларнинг ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилган. Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- Амалий машғулотларни максимал аниқ белгилаб олиш;
  - Ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
  - Талабада натижани мустакил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;
  - Талабани назарий-методик жиҳатдан тайёрлаш ва х.к.
- 3.2.3. Модулни ўқитиш давомида эгаланганлигдан амалий кўникмалар ва компетенциялар:
- Модул давомида талабалар қуйидаги амалий кўникмаларни

ўзлаштиришлари кўзда тутилган:

хар бир дарс бўйича амалий кўникмалар

1. Макропрепаратда патологик жараёнини аниқлаш.

2. Микропрепаратда патологик жараёнини аниқлашлардан иборат. Модул давомида эгаланганлигдан амалий кўникмалар рўйхати:

1. Макропрепаратда касаллик ташхисини қўйиш Орган ва тўқималарда

касалликларга хос ҳолда ривожланганлигдан морфологик ўзгаришлар макропрепаратлар асосида ўрганилади. Мақсад: макропрепаратлар асосида касалликнинг хос морфологик ўзгаришларини аниқлаш.

1. Қандай орган ёки тўқима эканлигини аниқлаш.

2. Ҳужайра ва вазни қандай патологик жараён ҳисобига қатталашган ёки қичқиллашганлигини топиш.

3. Ташқи юзаси ва рангига пайдо бўлган ўзгаришларни қайси бир патологик жараёнга хос эканлигини кўрсатиш.

4. Кесимида орган тўқимасида ривожланган ўзгаришларнинг қандай патологик жараёнга хослигини аниқлаш.

5. Касаллик турини ва жойлашган жойини аниқлаб диатнозини қўйиш. Орган ва тўқималарда касаллик ташхисини аниқлаш.

6. Микропрепаратда касаллик ташхисини аниқлаш. Морфологик ўзгаришлар микропрепаратлар асосида ўрганилади. Мақсад: микропрепаратлар асосида касалликнинг хос

морфологик ўзгаришларини аниқлаш.

1. Орган ёки тўқиманинг паренхима хужайраларини, строма ва кон-томир тузилмаларини фарқлай билиш.

2. Тўқимадаги гистотопография ўзгаришларни топиш, паренхима ва строма бир-бирига нисбатан нима ҳисобига ўзгаради.

3. Тўқимада патологик жараёнинг турини (дистрофия, некроз, кон қуйилиш, тромбоз, эмболия, яллиғланиш экссудати ёки инфильтрати, дисрегенерация, 8 ўсмадар) ва жойланиш жойини (паренхима, строма, махсус тузилмалар) аниқлаш.

4. Топилган патологик жараёни (касалликни) тўғри номлашни билиш, диатнозини қўйиш.

Патологик анатомия модули бўйича ўқув (клиник) амалиёти режада кўзда тутилган.

4. Мустикал таълим ва мустикал ишлар, ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

4.1. Тавсия этилган мустикал ишларнинг мавзулар рўйхати: 1 3-семестр: 1. Ўлим ҳақида тушунчалар.

2. Яллиғланишнинг тизимли таъсирлари.

Хужайрадан ташқари матрикс ва хужайра-матрикс ўзаро таъсири. Тўқима регенерацияси механизми.

3. Канцероген агентлар ва уларнинг хужайралар билан ўзаро таъсири. Ўсма иммунитет.

4. Инфекцион касалликларни диатностика усуллари.

5. Паразитлар инфекциялар (малярия, лейшманиоз, амёбиаз).

<p>6. Замбурут инфекцивлари (кандидоз, аспергиллез).</p> <p>7. Касалликларни глобал ташвиши. Иклим ўзгаришларининг тиббий оқибатлари.</p> <p>8. Тутма аномалиялар. Чала тутилганлардаги бузилишлар.</p> <p>9. Тўсатдан болалар ўлими синдроми (ТБЎС).</p> <p>10. Ошқозон яра касаллиги этиопатогенези.</p> <p>11. Тасоддий торакдан ўлим синдроми.</p> <p>12. Кардиомиопатиялар.</p> <p>13. Прион касалликлари.</p> <p>14. Ўт-тош касаллиги.</p> <p>15. Оналар ўлими.</p> <p>16. Юқумли касалликларни патогенези.</p> <p>17. Сепсис.</p> <p>18. Қўз тўр пардаси дегенератив касалликлари.</p> <p>Тавсиya етиlayotган mustaqil ishlarining shakllari:</p> <p>Patologik anatomiya moduli bo'yicha tavsiya етиlayotган mustaqil ishlar moduli tizimida turli xil shaklda amalga oshiriladi:</p> <p>– berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash;</p> <p>– modulning bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlash va matnzalar qilish;</p> <p>– ilmiy maqola, anjumaniga matruza tezislari tayyorlash;</p> <p>– vaziyatli va klinik muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar yechish;</p> <p>– keys (real klinik vaziyatlar va klinik vaziyatli masalalar asosida case-study) yechish;</p> <p>– grafik organayzerlar ishlab chiqish va to'ldirish;</p> <p>– krossvordlar tuzish va yechish;</p>	<p>– prezentatsiya va videofoliklar</p>
<p>V. Ta'lim natijalari/ Kasbiy kompetencyalari.</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <p>– berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash;</p> <p>– modulning bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlash va matnzalar qilish;</p> <p>– ilmiy maqola, anjumaniga matruza tezislari tayyorlash;</p> <p>– vaziyatli va klinik muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar yechish;</p> <p>– keys (real klinik vaziyatlar va klinik vaziyatli masalalar asosida case-study) yechish;</p> <p>– grafik organayzerlar ishlab chiqish va to'ldirish;</p> <p>– krossvordlar tuzish va yechish;</p>	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ma'ruzalar • Interfaol predagogik texnologiyalar • Seminarlar (test yechish, savol-javoblar) • Guruhlardashlash • Taqdimotlarni qilish • Individual loyiholar • Jamoabulibishlash va imozaqilish uchun loyiholar <p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar.</p> <p>Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat buyicha topshiriqlarni muvaffaqiyatli topshirish</p> <p>Patologik anatomiya moduli bo'yicha kurs ishi moduli dasturida ko'zda tutilmag'an.</p> <p>Modul bo'yicha talabalar bilimlari nazorat qilish turlari va baholash metodlari</p> <p>Patologik anatomiya moduli bo'yicha nazorat turlari va baholash metodlari</p> <p>haqidagi ma'lumot modul bo'yicha birinchi mashg'ulotda talabalarga e'lon qilinadi. Talabalarining modul bo'yicha o'zlashtirish darajasining Davlat ta'lim standartlariga muvofiqligini ta'minlash uchun quyidagi nazorat turlari o'tkaziladi:</p> <p>- joriy nazorat (JN);</p> <p>- oraliq nazorat (ON);</p> <p>- yakuniy nazorat (YAN)</p> <p>Modulga ajratilgan 6,0 kreditni talaba JN davomida yig'adi.</p> <p>JORIY NAZORAT (JN)</p> <p>Joriy nazoratda talabaning modul mavzulari bo'yicha bilim, amaliy ko'nikma va kompetensiyalarni egallash darajasini aniqlash va baholab borish ko'zda tutiladi. Patologik anatomiya moduli bo'yicha JN og'zaki, o'rgatuvchi-nazorat testlari, tarqatma materiallari bilan ishlash, vaziyatli masalalar, makro va mikro preparatlarni kurib ma'lumotlarini o'rganish, amaliy ko'nikmalarni qadamma-qadam bajarish, uyga berilgan vazifalarni tekshirish va shu kabi boshqa shakllarda o'tkazilishi mumkin.</p> <p>Baholashda talabaning bilim darajasi, amaliy mashg'ulot materiallarini o'zlashtirishi, nazariy material muhokamasida va ta'limning interaktiv</p>

usullarida ishtirokining faollik darajasi, shuningdek, amaliy bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish darajasi, kompetensiyalarni egallash (ya'ni nazariy, analitik va amaliy yondoshuvlar) hisobga olinadi. Har bir mashg'ulotda barcha talabalar baholanishi shart. Maximal ball 100, o'tish bali 55 ball. Joriy nazoratda talabalar bilimi ta'lim modeliga asoslangan holda quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi: nazariy va amaliy qism (50:50).

Joriy nazorat uchun ajratilgan 6.0 kredit semestrlar bo'yicha quyidagicha taqsimlanadi:

4-semester – 3,0 kredit

Joriy nazorat – 3,0 kredit;

Oraliq nazorat – 0 (o'tilishi majburiy)

5-semester – 3,0 kredit

Joriy nazorat – 3,0 kredit;

Yakuniy nazorat – 0 (o'tilishi majburiy)

Talaba 4 semestrda belgilangan kreditlarni to'plagandan keyin semestr yakunida sinovli vazifani topshiradi va o'tish (saralash) balidan o'tisagina keyingi semestrga o'tadi. Talaba belgilangan kreditlarni to'plagandan keyin semestr yakunida YAN (sinov)ga kiritiladi.

Joriy nazoratda saralash (o'tish) ballidan kam ball to'plagan va uzli sabablarga ko'ra nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi shu nazorat turiga, so'ngi joriy nazorat uchun yakuniy nazoratga bo'lgan muddat beriladi.

Modul bo'yicha talaba reytingi quyidagicha aniqlanadi:

Bal	ECTS	ECTS ning tarifi	Bax
86-100	A	«A»-a'lo natija, dalillar bilan asoslay uishi; mavzuning ishvaariy qism savollariga to'liq va to'g'ri javob. Javob dastur hatoliklar bilan yondoshgan holda berilgan.	5
	baxo		0

81-85	B	«juda yaxshi»- olovad an yuqori natija, ayrim	4	Yaxshi
<p>Talaba mavzu muhokamasi, munozaralarda faol qatnashadi, o'zlar fikrini himoya qila biladi. Interfaol o'yinlarda faol va ijodiy qatnashadi- talaba turli materiallarni biladi va aytib bera uadi hamda toshavvunga ega bo'ladi.</p> <p>laboratoriya ichlarini to'liq bojaradi, reaksiyalarni yozadi, kerakli xulosalarni chiqaradi.</p> <p>modulning toyanch tushunchalarini bilishi va uni qisqa vaqt ichida ilmiy va amaliy masalalarni echishda katta tovoqali qollay uishi; amaliy rudalarikmalarni mustaqil ravishda to'liq bojara uishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetensiyalarni to'liq egallashi;</p> <p>amaliy masalalarni qisqa, asoslangan va ratsional ravishda hol etishi;</p> <p>modul dasturida tavsiya etilgan asosiy va qoshimcha adabiyotlarni to'liq va chuqur o'zlashtirishi;</p> <p>modul bo'yicha ishvaariyalar, konsepsiyalar va yonalishlar mohiyatini anglash, o'g'irlarga tanqidiy baho berish va boshqa modullar ilmiy yutuqlarini qollay uishi;</p> <p>ishvaariy va amaliy mashg'ulotlarda sanamun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bojarishda yuqori madaniyat dorajasiga ega bo'lishi lozim;</p>				
<p>Modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay uishi;</p> <p>tolaba o'rganilayotgan mavzularni oloqadorligini bilish hamda materialni tavsiflay uish rudalarikmasiga ega bo'lishi bilan bittagalikda, berilgan savollarni bitta - bitariga oloqadorligini ochib bergan holda javob beradi, o'rganilayotgan ishvaariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lay uadi va mustaqil mushohada qila uadi;</p> <p>bilim va rudalarikmalar mundarijinani tadbiiq qila</p>				

71-80	C	«yaxshi»- olovac	<p>uish mahorati, yozib uish va eshlab qo'llash faoliyatini amalga oshiradi, bilimlarni amaliyotda qo'llay uadi;</p> <p>tolaba mashg'ulotlarga tayyorlangan, dasturiy materiallarni biladi, mohiyatini tushunadi va toshavvurga ega.</p> <p>laboratoriya ichlarini bojaradi, reaksiyalarni yozadi, kerakli xulosalarni chiqaradi.</p> <p>o'zlar fikrini isbotlashda yoki boshqa ishvaariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta uishi;</p> <p>modulning toyanch tushunchalarini bilishi, qisqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hol qilishda undan umumli foydalanishi;</p> <p>standart vaziyatlarda muammolarni o'quv dasturi doirasida mustaqil hol qila uishi;</p> <p>amaliy rudalarikmalarni mustaqil ravishda to'liq bojara uishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetensiyalarni to'liq egallashi;</p> <p>amaliy mashg'ulotlarda normativ - huquqiy hujjatlarni yaxshi bilishini namoyish qilishi, uchalarbu bilimlarni yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim ham ratsional emlikas) qo'llay uishi, bojarilgan ich natijalarini etarli dorajada rostmilyashira umaganligi;</p> <p>modul dasturida tavsiya qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlarlashitirishi;</p> <p>o'rganilayotgan modul boyicha ishvaariyalar, konsepsiyalar va yonalishlar mohiyatini anglay uishi va o'g'irlarga tangidiy baho berichi ;</p> <p>ishvaariy va amaliy mashg'ulotlarda sanamun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qanashishi, guruhli muhokamalarda faol bolishi, vazifalarni bojarishda mosuvo yaxshi madaniyat dorajasiga ega bolishi</p> <p>lozim;</p> <p>Modul dasturining barcha bo'limlari boyicha tizimli, tola va chuqur bilimga ega bolishi, zatur dalillar bilan asoslay uishi, ammo bitta oz</p>
-------	---	------------------	---

60-70	D	«qoni- qorli»- sust natija, qopol kamch i-liklar bilan	<p>ha natija, sezilarli i hatolik lar bilan</p> <p>kamchiliklar bilan;</p> <p>o'zlar fikrini isbotlashda yoki boshqa ishvaariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta uishi;</p> <p>laboratoriya ichlarini bojaradi, reaksiyalarni yozadi, kerakli xulosalarni chiqaradi.</p> <p>o'zlar fikrini isbotlashda yoki boshqa ishvaariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta uishi;</p> <p>modulning toyanch tushunchalarini bilishi, qisqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hol qilishda undan umumli foydalanishi;</p> <p>standart vaziyatlarda muammolarni o'quv dasturi doirasida mustaqil hol qila uishi;</p> <p>amaliy rudalarikmalarni mustaqil ravishda bojara uishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetensiyalarni egallashi, ammo bitta oz kamchiliklar bilan;</p> <p>amaliy mashg'ulotlarda normativ - huquqiy hujjatlarni yaxshi bilishini namoyish qilishi, uchalarbu bilimlarni yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim ham ratsional emlikas) qo'llay uishi, bojarilgan ich natijalarini etarli dorajada rostmilyashira umaganligi;</p> <p>modul dasturida tavsiya qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlarlashitirishi;</p> <p>o'rganilayotgan modul boyicha ishvaariyalar, konsepsiyalar va yonalishlar mohiyatini anglay uishi va o'g'irlarga tangidiy baho berichi ;</p> <p>ishvaariy va amaliy mashg'ulotlarda sanamun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qanashishi, guruhli muhokamalarda faol bolishi, vazifalarni bojarishda yaxshi dorajaga ega bolishi lozim;</p> <p>Davlat ta'lim standartlari (tolablari) doirasida etarli bilim hajmiga ega bolishi;</p> <p>dastur doirasida to'liq fikrlay umaydi, mohiyatini tushunadi, lekin to'liq o'g'zaki yoki yozma javob bermaydi.</p> <p>mavzu boyicha savollarga javob berishda xatoliklarga yoi qoyadi, aniq javob berolmaydi va javobini mantigan asoslay umaydi.</p> <p>Laboratoriya ichlarini o'quvchi yordami bilan bojaradi, reaksiyalarni yozadi, kerakli xulosalarni etarli dorajada chiqarmaydi.</p>	3	Qoni arli
-------	---	--	--	---	-----------

		javob berishga yoki ayrim maxsus rudalarikmalarni namoyish qilishda qiyinalganda, modul boyicha asosiy tushunchaga ega ekanligini namoyish etishi; analiy rudalarikmalarni (sifati va belgilangan soni jihatdan) mustaqil ammo hatoliklar bilan toliq bog'ara uishi; kompetensiyalarni mustaqil, ammo hatoliklar bilan egallashi; modulning umumiy tushunchalari boyicha qisman bilimga ega bolishi va uni standart (namunaviy) vaziyatlarni hol etishda qollay uishi; pedagog xodim yordani bilan standart vaziyatlarni hol eta uishi; oqilayotgan modul boyicha asosiy ishvaariyalar, konsepsiyalar va yonalishlar mohiyatini anglashi, o'g'irlarga baho bera uishi; ishvaariy va analiy mashg'ulotlarda pedagog xodim rahbarligida qatnashishi, vazifalarni bojarishda etarli madaniyat dorajasiga ega bolishi lozim.	
55-59	E	«orta» - minim al natijag a teng Davlat ta'lim standartlari (tolablari) doirasida jang'ammasiqari bilim hajmiga ega bolishi; javob berishga yoki ayrim maxsus rudalarikmalarni namoyish qilishda qiyinalganda va hatolarga yol qoyganda, modul boyicha asosiy tushunchaga ega ekanligini namoyish etishi; analiy rudalarikmalarni (sifati va belgilangan soni jihatdan) mustaqil emikas va hatoliklar bilan toliq bog'ara uishi; kompetensiyalarni mustaqil emikas va hatoliklar bilan egallashi; modulning umumiy tushunchalari boyicha qisman bilimga ega bolishi va uni standart (namunaviy) vaziyatlarni hol etishda qollay uishi; pedagog xodim yordani bilan standart vaziyatlarni hol eta uishi; oqilayotgan modul boyicha asosiy ishvaariyalar, konsepsiyalar va yonalishlar mohiyatini anglashi, o'g'irlarga baho bera uishi; ishvaariy va analiy mashg'ulotlarda pedagog xodim rahbarligida qatnashishi, vazifalarni bojarishda etarli madaniyat dorajasiga ega bolishi lozim.	
31-	FX	«qoni- Davlat ta'lim standartlari (tolablari) doirasida	2

54		qorsiz »- minim al dorajadagi bilim - larni uchun uish qoshi m-cha mustaqil qil o'zlarl ashtiris hi zarur faqat ayrim fragmentar bilimlarga ega bolisa; mavzu buyicha aniq toshavvurga ega emikas, og'zaki yoki yozma javob bera umaydi. mavzu boyicha tushuncha yuq. laboratoriya ichlarini bojara umaydi, reaksivyalarni yozaoi-moydi, keraki xulosalarni chiqarolmaydi ilmiy terminlarni ichlata umasa yoki javob berishda jiddiy mantiqiy xatolarga yol qoyasa, ishvaariy va analiy mashg'ulotlarda passiv qatnashib, vazifalar bojarish madaniyatining past dorajasiga ega bolisa; analiy konikmalarga va kompetensiyalarga ega bolmasa, o'zlar xatolarini hatto pedagog xodim tavsivyalari yordamida ham tog'irlay umasa.	
0-30	F	«mutlo q jang'a rmasii - qorsiz »- toliq takrori y o'zlarl ash-tirikchi lozim Davlat ta'lim standartlari (tolablari) doirasida faqat ayrim fragmentar bilimlarga ega bolisa; Laboratoriya ichini bojaraoi umasa, reaksivyalarni yozish boyicha umuman tushunchaga bolmasa ishvaariy va analiy mashg'ulotlarda passiv qatnashib, vazifalar bojarish madaniyatining past dorajasiga ega bolisa yoki umuman bojarmasa; analiy konikmalarga va kompetensiyalarga ega bolmasa, o'zlar xatolarini hatto pedagog xodim tavsivyalari yordamida ham tog'irlay umasa.	
		ORALIQ NAZORAT (ON) ONda talaba tomonidan modulning bir necha mavzularni o'z ichiga olgan bo'limi yoki qismi bo'yicha bilim va analiy ko'nikmalarni o'zlashtirish darajasi baholanadi. Patologik anomiya moduli bo'yicha ON semestrda bir marra o'tkaziladi. ON ga JN bo'yicha tegishli kreditlarni to'plagan talabalar kiritiladi. ON katedra majlisining qarori bilan yozma, og'zaki, OS, yoki test (OSKE) shakllarida o'tkaziladi. ON da saralash bali (55 ball) yig'a	

olmagan talaba YAN (sinov) ga qo'yilmaydi.

Oraliq nazoratni o'tkazish jarayoni kafedra mudiri tomonidan tuzilgan komissiya ishtirokida davriy ravishda o'rganib boriladi va uni

o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, oraliq nazorat natijalari bekor qilinadi va oraliq nazorat qayta o'tkaziladi.

YAKUNIY NAZORAT (YAN)

YAKUNIY nazoratda talabning bilim, ko'nikma va malakalari modulning umumiy mazmuni doirasida baxolanadi. YAN patologik anatomiya moduli bo'yicha o'quv mashg'ulotlari tugaganidan so'ng, 2 bosqichda o'tkaziladi.

1 bosqich: kafedrada OSI ko'rinishida, 2 bosqich: test markazida test sinovi shaklida.

ONDan o'tkaziladi. Modul bo'yicha JNga berilgan kreditlarni to'plagan va o'tgan talabaga YANDa ishtirok etish huquqi beriladi. YANDa saralash balini (55 ball) yig'a olmagan talaba YANDan o'tmagan va modulin o'zlashtirmagan deb hisoblanadi (JNda kreditini to'liq yig'gan bo'lsa ham).

Ta'lim muassasasi rektorining buyrug'i bilan ichki nazorat va monitoring bo'limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida yakuniy nazoratni o'tkazish jarayoni davriy ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, yakuniy nazorat natijalari bekor qilinadi va yakuniy nazorat qayta o'tkaziladi.

Kasalligi sababli yakuniy nazoratni topshira olmagan talabalarga fakultet dekani farmoyishi asosida, o'qishni boshlaganidan so'ng ikki hafta muddatda topshirishga ruxsat beriladi.

Semestr yakunida yakuniy nazoratda saralash balidan kam ball to'plagan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

Akademik qarzdor talabalarga semestr tugaganidan keyin qayta o'zlashtirish uchun bir oy muddat beriladi. SHu muddat davomida modulin o'zlashtira olmagan talaba fakultet dekani tavsiyasiga ko'ra belgilangan tartibda rektorning buyrug'i bilan talabalar safidan chetlashtiriladi.

Talaba nazorat natijalaridan norozi bo'lsa, modul bo'yicha nazorat natijalari e'lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekani ga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet

dekanining taqdimnomasiga ko'ra rektor buyrug'i bilan 3 (uch) a'zodan kam bo'lmagan tarkibda apellyasiya komissiyasi tashkil etiladi. Apellyasiya komissiyasi talabalarining arizalarini ko'rib chiqib, shu kunning o'zida xulosasini bildiradi. Baholashning o'rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o'tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakultet dekani, kafedra mudiri, o'quv bo'limi hamda ichki nazorat va monitoring bo'limi tomonidan nazorat qilinadi.

Asosiy adabiyotlar:

1. M.S. Abdullaxo'jaeva "Patologik anatomiya" Darslik. 1,2-qism, lotin shriftida. 2012.
2. M.S. Abdullaxo'jaeva "Patologicheskaya anatomiya". Uchebnik. 1,2-tom, rus. 2012.
3. Robbins and Cotran Pathologic Basis of Disease. Professional Edition, 9e (Robbins Pathology) 9th Edition. 2015.

Qo'shimcha adabiyotlar:

4. B.A. Magrupov «Umumiy patologiya» dan dars o'tish uchun o'quv qo'llanma, 2010 y.
5. M.A. Palsey, N.M. Anichkov «Patologicheskaya anatomiya». Darslik. 1-tom, Obshiy kurs, M., 2001 g.
6. M.A. Palsey, N.M. Anichkov «Patologicheskaya anatomiya». Darslik. 2-tom, Chastin. kurs, M., 2001 g.

Internet saytlari:

1. www.Pathology.com.uz.
2. http://www.ziyouet.uz
3. http://www.edu.uz
4. http://www.pedagog.uz
5. www.lex.uz
6. www.tma.uz

SILLABUS

To'liq nomi	Patologik anatomiya	
Kodi:	Kredit hajmi: 4 Shundan: 3 semestr-4 kredit YAB - 0	Modul o'tilish davri: 3 - semestr
Ta'lim yo'nalishi	60911100 - «Xalq tabobati»	2, - bosqich bakalavrlari
Modulning davomiyligi		
O'quv soatlari	Jami soat:	120
hajmi:	Shuningdek:	
	maruza	12
	amaliy mashg'ulot	48
	mustaqil ta'lim	60
O'quv modulining statusi	Klinik oldi modullar bloki	
OTM nomi, manzili	Qorag'olpo'g'iston Tibbiyot Instituti, A. Dosnazarov ko'chasi 108.	
Kafedra nomi	Patologiya	
Mazkur kursning o'qituvchilari	Lektorlar F.I.SH. Sultanov M.K. F.I.SH. Japbarbergenova K.R.	E-mail: E-mail:

haqida ma'lumot	Sharibaev I.T.
Mashg'ulot vaqti va joyi	401 xona
Modulning mazmuni	Modul dasturi O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standartlari va bakalavriat ta'lim yo'nalishi malaka talablariga asoslangan holda tuzilgan. Ushbu dastur asosida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'qitish jarayoniga tatbiq etib, talabani nazariy ma'lumotidan boshlang'ich amaliy ko'nikmalarni bajarishga o'rgatib va o'rnatilgan ko'nikmalarni zamonaviy tibbiy texnologiyalar orqali klinik amaliyot bilan uyg'unlashtirgan holda mustaqil ravishda kasalliklarning etiologiya va patogenezi aniqlash uchun zamin yaratib beradi. Dasturning maqsad va vazifalarini echini yakunda talaba patologiya Modulidan olgan bilim va amaliy ko'nikmalarni klinik amaliyotda uyg'unlashtirib, etuk, rag'obatbardosh, mustaqil klinik fikrlash qobiliyatiga ega bo'lgan umumiy amaliyot shifokori bo'lib shakllanadi.
Prekvizitlar	Biologiya, gistologiya, normal anatomiya, normal fiziologiya fanlari nazariy qismi hisoblanadi.
Postrevizitlar	Patologik anatomiya moduli barcha klinik oldi va klinik modullari uchun nazariy zamin bo'lib xizmat qiladi.
Modulning maqsadi	kasalliklarning etiologiyasi, patomorfogenezi, anatomo-morfologik asoslari, va ularning struktura asoslarini shuningdek, kliniko-anatomik tahlil usullarini o'rgatish, gistologik preparatlarni identifikatsiya va interpretatsiya qilish ko'nikmalarini egallash. patologo-anatomik xizmatining vazifalari va amaliyotda qo'llanadigan usullar bilan tanishtirish. Patologo-anatomik bo'limlarda yuritiladigan tibbiy hujjatlar bilan tanishish. Autopsiya va biopsiya ahamiyatini bilish va diaqnoz tuzishni o'rganish, o'lim haqidagi guvohnomani to'lg'azish, klinik-anatomik tahlilni o'tkazishdan iborat.
Modulning vazifalari	-hujayra, to'qima va a'zolarining yoshga nisbatan o'zgarishlari va ularning turli ta'sirlarga nisbatan javob reaksiyalarini tug'ri talqin qila bilish. -kasallikning har bir bosqichidagi umumipatologik jarayonlar

	<p>morfologiyasi, bir-biridan farqini va oqibatlarini o'rganish;</p> <ul style="list-style-type: none"> -kasalliklar etiologiyasi, patomorfogenezi, tiklanish jarayonlarining struktura asoslari, kasallik oqibati, kechki asoratlari bilan tanishtirish, kasallik patomorfozini o'rgatish; -hujayra, to'qima va organlardagi kasalliklarda paydo bo'ladigan patomorfologik o'zgarishlarni klinik belgilari bilan solishtirib tahlil qilishni o'rganish; -patologik anatomiya tarixini, rivojlanish etaplarini, eng muhim usullari asoslarini o'rganish. - UASHda klinik fikrlashni chuqurlashtirish; - autopsiya usulini ahamiyati va o'tkazish tartibi bilan tanishtirish; - biopsiya usulini ahamiyati va uning turlari, vazifalari va o'tkazish tartibini o'rgatish; -klinik-anatomik tahlil qilishni o'rgatish va vrachlar xatolarini bilish.
--	---

7	Fan dasturi Qoraqalpog'iston tibbiyot institutida ishlab chiqilgan va institutda muvofiqlashtiruvchi uslubiy kengashining <u>2024</u> yil <u>18.08</u> dagi <u>11</u> - soniy bayonimasi bilan maqullangan.
8	<p>Fan moduli uchun ma'sullar:</p> <p>Sh.I. Mamulov – Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti "Patologiya" kafedrasi mudiri, t.f.n.</p> <p>Japbarbergenova K.R – Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti "Patologiya" kafedra assistenti.</p>
9	<p>Taqrizchilar:</p> <p>R.R. Sabirov - QTI "Pediatriya va bolalar xirurgiyasi" kafedrasi mudiri, t.f.n.</p> <p>D.A. Limbetov – RShTTYIM Qoraqalpog'iston filiali bo'lim mudiri, t.f.n.</p>